

Där barn sover

en fotografisk berättarföreställning om livets lotteri

LÄRARHANDLEDNING

Vi är glada över att få träffa dig och dina elever.

Vi ser gärna att eleverna kommer till föreställningen med öppna sinnen. Förberedelser inför teaterbesöket är därför inte nödvändiga. Däremot är det viktigt att du som lärare ser föreställningen tillsammans med dina elever. Denna lärarhandledning är alltså främst tänkt att användas efter teaterbesöket*.

I ditt arbete som pedagog har du möjlighet att arbeta med föreställningen på det sätt som fungerar bäst för just dig och dina elever. Övningarna i kompendiet ska ses som ett smörgåsbord med uppslag och inspiration till egna idéer samt till kreativt skapande med eleverna. Välj de övningar som känns tilltalande, välj bort de andra.

Vår förhoppning är att du här ska hitta roliga, givande övningar som fördjupar teaterupplevelsen för er alla.

Föreställningen *Där barn sover* inspireras av James Mollisons fotoprojekt *Where children sleep* där han fått i uppdrag av en välgörenhetsorganisation att porträttera barn över hela världen. Boken innehåller porträtt, intervjuer och foton på barnens sovplatser. Det är viktigt att påpeka att bilderna vi visar, och barnen vi berättar om, inte representerar något annat än just sig själva. De representerar inte en nation eller en befolkning. Varje historia är enskild och unik. Ett annat barn i samma del av världen hade visat upp en helt annan sovplats eller berättat en helt annan historia. För att du enkelt ska kunna orientera dig i materialet har vi delat in övningarna under ämnesrubrikerna Svenska, Estetiska ämnen, Geografi, Historia, Samhällsvetenskap, Värdegrund och Hemkunskap.

foto: James Mollison

*För den som ändå vill förbereda sig inför besöket, se övning 1

Föreställningen scen för scen:

- Evgeni berättar om sitt rum – Moskva/Sovjet och Sollentuna/Sverige
- Pernillas berättar om sitt rum – Tyringe/Sverige
- Evgeni berättar om Schameelas rum – Mae Sot/Thailand
- Pernilla berättar om Kayas rum – Tokyo/Japan
- Evgeni berättar om Joeys rum – Kentucky/USA
- Pernilla berättar om Syras rum – Iwol/Senegal
- Evgeni berättar om Antonios rum – Neapel/Italien
- Pernilla berättar om Roathys rum – Phnom Penh/Kambodja
- Evgeni berättar om pojken utan namn – Rom/Italien
- Pernilla berättar om Samanthas rum – New York/USA
- Bildsvep på barn och sovrum visas

Om skolans värdegrund och uppdrag – ur Lgr 22:

Förståelse och medmänsklighet

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter.

Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser.

SVENSKA

1. För den som trots allt vill förbereda sig inför besöket...

Om du vill göra en förberedande övning inför besöket kan du dela upp eleverna två och två eller i små grupper. Be dem intervjua varandra om hur det ser ut på platsen där de sover. OBS! Du behöver inte avslöja att detta hänger ihop med föreställningen *Där barn sover* som de snart ska se.

Låt dem göra intervjuerna förutsättningslöst.

Genom denna övning kommer dina elever att ha funderat över samma teman som vi bygger föreställningen på. Detta kan ge dem en fin aha-upplevelse i teatersalongen.

2. Barnens egna rum

Se övning 1. Låt eleverna beskriva platsen där de sover för varandra enligt övning 1. Låt dem sedan skriva ner en kort text om sin egen sovplats alt. eller om den andres sovplats.

Samla in svaren, be eleverna blunda och lyssna och läs svaren högt i klassrummet. Låt författarna förbli anonyma. Vilka tankar väcker texterna hos eleverna? Skiljer sig era svar från det ni hörde i föreställningen?

3. Recension av föreställningen

Låt eleverna skriftligt recensera föreställningen utifrån följande frågeställningar; Vad handlade den om? På vilket sätt framfördes texten? Vad tyckte eleverna om och varför tyckte de så? Vad tyckte de mindre om och varför tyckte de så? Vad var deras tankar innan de såg föreställningen? Besannades deras förväntningar på pjäsen? Vad har de för tankar efter föreställningen? Vad var deras intryck av skådespelarna, av fotografierna och av själva scenrummet?

Läs upp recensionerna för varandra.

Skicka väldigt gärna till oss på Teater Pero!

4. Diskutera föreställningen

Förslag på frågeställningar:

-Kände eleverna igen sig i föreställningen? Vad i föreställningen kunde de relatera till och vad kändes främmande?

-Fick eleverna nya tankar av föreställningen?

-I föreställningen får man se bilder på barns sovplatser. Bilderna beskriver ett fåtal barns verklighet. Fotografen hade kunnat välja att fotografera ett helt annat rum på samma plats och det hade kunnat se helt olika ut. Är det svårt att föreställa sig andra typer av rum när ni väl har fått en bild på näthinnan?

-Finns det en risk att man tror att alla barn i en viss region lever precis så som de barn vi berättar om?

-Har eleverna egna relationer till någon av platserna man får besöka i föreställningen?

-Det sägs att en bild säger mer än 1000 ord. Vad tänker eleverna om detta?

-Hur upplevde eleverna att det var att se en föreställning som inte berättar en historia från första scenen till sista scenen utan är mer som en samling av små historier?

-Föreställningen bygger på fotoboken *Where children sleep* av James Mollison. Har barnen några tankar om att man utgår från ett konstnärligt verk för att skapa ett helt annat konstnärligt verk, som t.ex. i detta fall en fotobok som blir en teaterföreställning.

-Hur tror eleverna att vuxna (t.ex. ni pedagoger) uppfattade föreställningen?

-Är det skillnad att se en teaterföreställning om verkliga personer mot att se en pjäs om personer som är påhittade?

-Hur upplevde eleverna själva rummet/spelplatsen? Saknade eleverna scenografi och rekvisita på scenen?

-Fanns det något ögonblick i föreställningen när eleverna blev extra berörda?

-Hur känns det i kroppen att lyssna på en historia?

-Om vi hade baserat vår föreställning på hur det ser ut där dina elever sover, hur hade det kunnat se ut då?

-Går det någonsin att ge en helt sann bild av någonting eller är alla bilder och berättelser subjektiva?

-Diskutera hur medier porträtterar människor såsom politiker och kändisar. Hur skulle det kännas att bli fotograferad och omskriven i medier och därmed igenkänd av människor man inte känner?

Foto: James Mollison

5. Känslor i fiktionen

Fundera på, och prata om, vad det är som berör i en historia, när blir man berörd? Har eleverna några favoriter bland filmer/böcker/pjäser/dikter som berör dem extra mycket? Prata om varför vissa saker berör mer än andra. Måste känslor vara självupplevda eller kan man uppleva känslor via konsten som man inte känt i verkliga livet?

6. Fantisera kring andras rum och platser

Be eleverna googla fram en bild på en plats utomhus eller ett rum inomhus någonstans i världen. Skriv ut bilden och be eleverna fantisera kring hur det skulle vara att växa upp på den platsen. Ha våra berättelser i föreställningen som utgångspunkt. Be eleverna skriva en kort text där de fantiserar om vad de brukar göra och hur de brukar leka på den plats som de har valt. Kom ihåg att detta är en tankelek. Det finns inga rätt eller fel.

Om svenska språket – ur Lgr 22:

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. (...)

I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om svenska språket, dess normer, uppbyggnad, historia och utveckling samt om hur språkbruk varierar beroende på sociala sammanhang och medier. På så sätt ska undervisningen bidra till att stärka elevernas medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan.

ESTETISKA ÄMNEN

7. Gör er egen version av föreställningens inledning.

Föreställningen *Där barn sover* börjar med att skådespelarna berättar om hur deras rum såg ut när de var i ungefär samma ålder som era elever. Beskrivningen av rummen innehåller även minnen och anekdoter från den tiden. Låt dina elever skapa en egen berättelse utifrån sina minnen. Dela in eleverna i smågrupper eller två och två. Be dem försöka komma ihåg hur det rum där de sov såg ut när de var yngre, förslagsvis för 5 år sedan. Be eleverna berätta för varandra om hur rummet såg ut och om vad de brukade göra i rummet. Be dem beskriva hur det kändes att vara 5 år yngre. Om det känns rätt så be eleverna framföra sina berättelser för klassen.

8. Måla minnen från föreställningen

Måla/skapa en bild av en scen i föreställningen. Be eleverna välja ett ställe i föreställningen som fastnade extra mycket. Om många elever väljer samma scen så kan ni prata om vad som gjorde att många valde just denna scen.

9. Elevernas drömrums

I föreställningen beskrivs olika sovplatser. Be eleverna fantisera fram sitt drömrums. Allt är tillåtet här och fantasin har inga gränser. Rummet kan innehålla vad som helst och ligga varsomhelst. Be dem rita/måla sitt drömrums.

10. Skapa collage av en plats

Man kan inte beskriva en plats med bara en bild. Inte ens tusen bilder räcker till för att ge en helt sann bild av en plats. Men man kan skapa en känsla av hur många olika bilder det kan finnas av en och samma plats. Be eleverna välja en plats någonstans på jorden bildgoogla denna plats. Bilderna kan föreställa platser, hus, människor, m.m. Skriv ut bilderna. Klipp ut bilderna eller använd delar av bilderna och skapa collage av platsen. Försök bredda och nyansera bilden av platsen så mycket det går.

11. Fantisera om en bild

Be eleverna googla fram en bild på någon person som väcker deras nyfikenhet och fantasi. Det kan vara en känd person eller någon helt okänd. Den enda regeln är att det måste vara en person som ingen känner personligen. Be eleverna fabulera och fantisera fritt kring denna person. Vem är det? Var bor denna person? Vad tycker den om att göra? Har personen husdjur? Hur ser det ut där den personen sover? o.s.v. Observera att ingenting behöver vara sant för att vara intressant i denna övning. Även om en elev har valt en mycket känd person så ska berättelsen om personen vara helt påhittad. Det handlar om att låta fantasin flöda. Kom ihåg att påminna eleverna om att ha en respektfull ton i sina berättelser. Be dem presentera sin fantasiperson för varandra, antingen inför hela klassen eller i mindre grupper.

GEOGRAFI

12. Berättelserna på kartan

I föreställningen får vi höra historier från platserna Skedvi (Sverige), Tyringe (Sverige), Mae Sot (Thailand), Tokyo (Japan), Kentucky (USA), Iwol (Senegal), Neapel (Italien), Phnom Penh (Kambodja), Rom (Italien), New York (USA)

Be eleverna leta upp dessa orter på en världskarta och märk ut dessa platser. Ni kan använda digitala kartor eller en karta på papper. Minns eleverna något specifikt från föreställningen kan ni skriva upp denna berättelse eller replik på en lapp och be övriga elever gissa på vilken plats just det partiet kommer ifrån. I föreställningen får vi se barns rum på dessa platser. Försök hitta andra bilder från samma plats. Liknar de bilder ni hittar det foto som visas i föreställningen eller får ni fram helt andra typer av bilder?

13. Kompass i klassrummet

Se ert klassrum som jordens medelpunkt. Be varje elev rita en pil och klippa ut denna. På denna pil skriver de en plats i världen som har en speciell betydelse för eleven. Det kan vara platsen man kommer från eller en plats man längtar efter. Be eleven skriva platsen på pilen och be dem sedan googla upp hur långt det är från klassrummet till platsen och skriva ner avståndet till platsen på pilen. Räkna ut, med hjälp av en kompass, i vilken riktning platsen finns och placera elevernas pilar i en kompassros på golvet så att de pekar rakt mot platsen. Välj gärna en plats på golvet där pilarna kan tejpas fast så att den får vara kvar ett tag i klassrummet.

14. Främmande plats

Har eleverna en relation till andra platser på jorden. En plats som för kamraterna kan upplevas som främmande? Det kan t.ex. handla om att man har ett annat hemland eller reser till släktingar på annan ort under loven. Be eleverna beskriva denna plats för varandra. Finns det likheter och skillnader på den främmande platsen och er plats? Hur låter den? Hur luktar den? Tycker de om den platsen? Vad tror de att deras klasskamrater skulle tänka om de besökte platsen?

HISTORIA

15. Intervjua läraren

Utgå från formen i föreställningen och berätta för eleverna om ditt rum. Utgå från tiden när du själv var i elevernas ålder. Du väljer själv hur personlig du vill vara i din berättelse. Jämför efteråt din berättelse med elevernas berättelser i övning 2. Finns det skillnader? Finns det likheter? Liknar sakerna i ditt rum de saker som eleverna har i sina rum? Hur tror eleverna att barn i framtiden kommer att beskriva sina rum?

16. Ett sovrum förr

Hur har vi sovit genom historien? Prata om hur vi människor har sovit i olika tider och i olika samhällsklasser. Kanske har eleverna själva exempel på sovrum som de har sett på något museum, i en film eller läst om i en bok? Utgå från den historiska epok ni för närvarande arbetar med i er övriga undervisning och fokusera på sovplatsen. Hur har den sett ut i slott och i koja? Om ni är en Stockholmskola kan ni besöka Skansen och utforska de olika sovplatserna ni hittar där.

17. Teaterhistoria

Hur ser en teatersalong ut idag och hur såg den ut förr? Hur skiljde sig spelplatsen i *Där barn sover* från en vanlig teatersalong? Googla bilder på teatrar från olika tidsepoker som t.ex. Grekiska amfiteatrar, The Globe Theatre i London och Drottningholmsteatern. Diskutera hur ett teaterbesök gick till förr och nu. Teatern var ju en plats dit man gick både för att se teater men det var även en plats för att synas. Googla Dramaten och Operans salonger och titta på var Kungafamiljen sitter när de går på teater, d.v.s. längst fram på en balkong så att publiken ser dem. Om ni har sett föreställningen i ett klassrum; Diskutera hur eleverna upplevde att sitta i ett vanligt klassrum och se en föreställning. Vad fick det för effekt att vara så nära skådespelarna?

Är ni en Stockholmskola kan ni besöka Drottningholmsteatern som är världens bäst bevarade 1700-talsteater.

MATEMATIK

18. Världen i tårtor och diagram

Hur ser egentligen världen ut idag? Ett bra sätt att ta reda på detta är att utforska den svenska hemsidan Gapminder.

<https://www.gapminder.org/teaching/>

Här hittar ni aktuell statistik i form av grafer, diagram och korta filmer. Välj ut några exempel som ni tycker är intressanta och diskutera vad man kan läsa av ett diagram. Tycker eleverna att det är lätt eller svårt att ta till sig information i form av grafik? Hur kan man göra grafik intressant så att man verkligen förstår innebörden? Se om ni på Gapminder kan hitta bra exempel på ett lättförståeligt sätt att presentera fakta.

19. Egna diagram

Låt eleverna själva prova på att leta upp intressanta fakta på nätet som de kan presentera i ett cirkeldiagram eller i någon annan form som de fastnat för övning 18. Eleverna kan här utgå helt och hållet från sin nyfikenhet när de letar fakta, men om ni vill koppla övningen till vår föreställning så kan de till exempel undersöka; Hur stor del av jordens befolkning talar svenska? Hur stor andel av jordens befolkning har tillgång till rent vatten? Hur stor del av världens befolkning lever i det som klassas som extrem fattigdom? Hur stor del av världens barn går i skola?

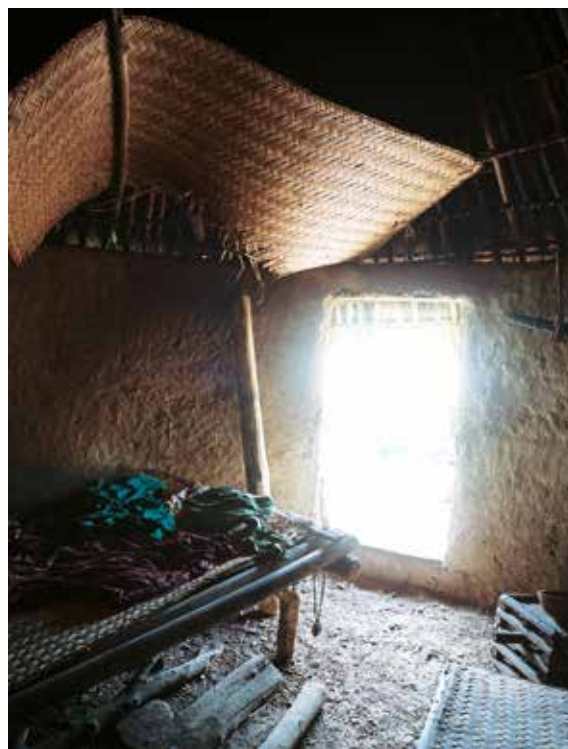

foto: James Mollison

Om skolans värdegrund och uppdrag – ur Lgr 22:

Skolans uppdrag

Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar.

Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet. En harmonisk utveckling och bildningsgång omfattar möjligheter att pröva, utforska, tillägna sig och gestalta olika kunskaper och erfarenheter. Förmåga till eget skapande hör till det som eleverna ska tillägna sig.

SAMHÄLLSVETENSKAP

20. Vad är progapanda?

Bilder kan användas som propaganda, d.v.s. användas för att föra fram ett politiskt budskap. Prata om hur man kan använda bilder för att skapa opinion i samhället. Läs på wikipedia om vad propaganda är. Låt eleverna undersöka våra olika riksdagspartiers hemsidor och titta på vilka bilder man använder på sidan. Diskutera varför ett parti har valt en viss bild. Vad vill man förmedla?

21. Barnkonventionen

Gå in på unicef.se/barnkonventionen och läs den korta versionen av barnrättskonventionen. Denna konvention är lag i Sverige sedan 1 januari 2020 men det är långtifrån alla länder i världen som efterföljer denna konvention. Fundera på barnen i föreställningen och deras situation i förhållande till barnkonventionen. Hur hade livet sett ut för barnen i föreställningen om barnkonventionen efterföljts i deras länder? Vilka punkter anser dina elever är de absolut viktigaste? Utgå från vart och ett av barnen i föreställningen och låt barnen välja ut 3 punkter i konventionen som de tror skulle hjälpa just det barnet mest.

VÄRDEGRUND

22. Bildens inneboende kraft

Bilder i nyhetsflödet kan ibland starkt påverka en hel värld. Vissa nyhetsbilder har genom historien blivit ikoniska. Exempel på detta är t.ex. bilden av ett plan som träffar World trade center år 2001, en man som ensam stoppar en konvoj med pansarvagnar på Himmelska fridens torg år 1989 eller en liten pojkes lik som sköljs upp på en strand i Turkiet år 2015.

Prata om vad som gör att vissa bilder känns i hjärtat och dröjer sig kvar. Har eleverna själva sett en bild i nyhetsflödet som drabbat dem lite extra. Om de minns vad nyheten handlade om kan ni försöka hitta bilden på nätet. Försök komma på fler exempel på ikoniska nyhetsbilder, googla fram dessa och gör ett collage i klassrummet.

23. En trygg plats

Var känner man sig trygg?

Ställ frågan till barnen och be dem beskriva sin trygga plats antingen i diskussion eller i skrift. Varför känner

foto: James Mollison

de sig trygga på denna plats. Vad krävs för att man ska känna sig trygg? Har de någon gång upplevt att de varit väldigt otrygga?

24. Framtiden

Var någonstans i världen vill eleverna bo när de blir stora? Be eleverna googla på bilder på den platsen, alt. fotografera den platsen om det är en plats i närområdet. Skriv ut bilderna på papper och be eleverna rita in sitt vuxna jag på bilden. Sätt upp era framtidsbilder i klassrummet.

HEMKUNSKAP

25. Världens mat

I föreställningen får vi höra historier från platserna Skedvi (Sverige), Tyringe (Sverige), Mae Sot (Thailand), Tokyo (Japan), Kentucky (USA), Iwol (Senegal), Neapel (Italien), Phnom Penh (Kambodja), Rom (Italien), New York (USA)

Med största sannolikhet har eleverna ätit mat från flera av dessa länder, kanske t.o.m. från alla länder? Vilken maträtt finns i de respektive länderna, inkl. Sverige? Har eleverna någon favoritmat från dessa länder? Har eleverna en relation till något annat land som inte nämns i föreställningen? I så fall kan ni prata om vilken mat man äter där. Har de någon favoriträtt från det landet som de kan berätta om?

Om någon av dina elever har en favoriträtt som övriga klasskamrater aldrig har smakat kanske ni kan få tillgång till skolans hemkunnaskök och prova att laga/baka just denna rätt?

Hoppas att ni får en rolig stund tillsammans efter föreställningen. Tveka inte att höra av er om ni har några frågor eller funderingar!

**TEATER
PERO**

PRODUKTIONSFAKTA

Idé & regi:

Peter Engkvist

Medverkande:

Pernilla Göst, Kaj Ahlgren/Evgeni Leonov

Text:

Pernilla Göst, Charlie Challis och Evgeni Leonov

Kostym:

Lina Serning

Teknik:

Wilhelm Belin

Fritt efter en bok med bilder av

James Mollison och intervjuer av Amber Mollison.

TEATER PERO

Teater Pero grundades 1983 och har sitt säte i Stockholm. Teater Pero arbetar med mim som grund, tillsammans med musik och dialog, och spelar för barn och unga över hela landet. Flera av Teater Peros pjäser har även spelats i övriga Europa samt i Asien, Afrika, Nordamerika och Australien.

Mottog 2018 Stockholms stads hederspris Kulturarbete för barn och unga samt har nominerats till S:t Julianpriset.

Teater Peros verksamhet bedrivs med stöd från Stockholms kulturförvaltning, Region Stockholm och Statens kulturråd.

Tips på länkar:

jamesmollison.com gapminder.org unicef.se/barnkonventionen raddabarnen.se

wateraid.org globalamalen.se bris.se rodakorset.se friends.se

Foto: James Mollison